

Nicolae PRELIPCEANU

O „Medee” cum n-o să mai vedem

Cu un spectacol uluitor s-a deschis Festivalul Teatrului Clasic de la Arad. O *Medee* cum n-am mai văzut niciodată, și nu eu, ci știu că nici aceia care au asistat la mult mai multe spectacole cu tragedia antică decât mine. Nu a fost un spectacol pe una dintre piesele celebre scrise despre ciudata eroină antică. Nu, regizorul Antonio Latella împreună cu trupa de la Teatro Stabile din Perugia, Umbria, a repovestit legenda antică, într-un „Studio su Medea”. Să fi fost un studiu despre Medeea? Să fi fost unul despre reacțiile spectatorilor la vederea uimitorului spectacol? Desigur nici una nici alta, ci, pur și simplu, o capodoperă. Niciodată nu mi s-a impus acest cuvânt atât de imperios ca după vizionarea acestui spectacol.

Un spectacol în pielea goală, pentru a semnala întoarcerea la adevărurile fundamentale, de dinainte de descoperirea rușinii goliciunii, un spectacol în care oamenii, extraordinara actriță și acrobată Nicole Kehrberger, Michele Andrei, Giuseppe Lanino, Emilio Vacca, se întorc la animalitate și, prin intermediul acesteia, recâștigă sensul pur, originar, al stărilor și sentimentelor. Trebuie spus că, parcă, regizorul vrea să ne scape de eterna manipulare prin cuvinte, prin veșminte, prin orice încercare de comunicare, apelând desigur la o altă manipulare, originară, arhetipală (?). Cu un decor minimal, niște componente ale unui pat de fier, pe care actrița și partenerul său le manevrează spre a intra în cele din urmă în țarcul creat de schema, de fapt, a patului, acolo unde se desfășoară toată dragostea lor furioasă și apoi răceala și ruptura tragică, cu câteva măști de cauciuc, multiplicare la urmă pentru a întruhipa capetele gigantilor și ale zeilor, cu care Medeea ucigașă vorbește, simțindu-se asemenea lor, s-a obținut un efect inegalabil de o mie de elemente sofisticate.

Am auzit deseori vorbindu-se de actorul total, dar în fața lui Nicole Kehrberger și a partenerilor ei mi-am dat seama că, până acum, nu am văzut așa ceva, dar că așa putea folosi prăfuita expresie pe bună dreptate de data asta. O poezie furioasă alternează cu scene de tandrețe și aproape liniște, muzica lucrează și ea în conștientul și subconștientul celor care asistă, pantomima continuă ceea ce nu spuneau gesturile, cuvintele sunt rostite rareori cu înțelesuri directe, în italiană, germană, engleză, greacă veche, română (*Decalogul*) și în alte limbi, alfabetul este rostit în variantele sale latine și grecești, eliberând sugestii de viață modernă, imnul Statelor Unite este fredonat și el, numele lui Bush este rostit insistent, dar tot atâtea altele se aud, până la acel *Vivere*, o melodie optimistă dinainte de Războiul al Doilea Mondial, dacă îmi aduc bine aminte, cu care se încheie totul, când un fel de amiral cu mască ridicolă adună în saci de plastic măștile de cauciuc de pe jos, acolo unde li se adresase Medeea. Firește, amiralul nu e altul decât Giasone, adică Iason, și el depune sacii peste leșurile celor doi fii uciși de mama lor, într-o scenă de tandrețe și disperare dincolo de limită. Dar până aici avem înălțarea, prin proprie șfortă, a Medeei, pe un lung cearșaf aruncat de sus, din care își creează un fel de crisalidă, unde rămâne să contemple ultimele scene, după ce s-a declarat zeiță, „*Dee, Me, deea*”. Nici paranoia nu mai e dincolo de uman, nici paranoia ei nu vorbește decât tot despre umanitatea învinsă de dragostea care moare, nu neapărat din vina cuiva anume, chiar dacă ura ei se canalizează spre Iason.

Mi-e greu să transcriu toate scenele de intensă emoție pe care le creează actorii italieni pe scenă, toată forța lor, fizică și spirituală, psihică, pusă în arta lor,

astfel încât mai toată lumea care a văzut spectacolul până la sfârșit, căci la Arad nu toată lumea e pregătită pentru o asemenea (da) performanță, și-a spus „așa ceva la noi ar fi imposibil”. Dar luminile, light designul cum i s-ar spune la noi și cum nu i se spune la ei, dar toate acele umbre care creează o atmosferă când de așteptare, când de groază, când de eliberare? Totul converge spre un spectacol unic, o capodoperă cum nu ți-e dat să vezi de multe ori în viață.

O descriere a spectacolului ar trebui să rețină cele trei părți: prima, Medeea și Iason, a doua, Medeea și fiii, și a treia, Medeea zeiță, toate într-un ritm și o geometrie exemplare, care te fac să nu simți când trec cele trei ore și ceva. La colocviul de a doua zi, actrița Nicole Kehrberger a luat cuvântul, spunând în principal că toți sunt Medeea, și regizorul și partenerii ei, și coregraful și cel care a făcut muzica etc. etc. Toți o compun, într-adevăr, într-un efort canalizat perfect spre atingerea scopului, și anume capodopera. De altfel, se șoptea prin foaier că s-a lucrat la acest spectacol trei ani. În orice caz, merită. Nu au lucrat degeaba, dimpotrivă.

Teatro Stabile, Perugia – Studio su Medea, după Euripide. Regia: Antonio Latella. Dramaturgia: Federico Bellini. Coregrafia: Rosario Tedesco. Muzica: Franco Visioli. Lumini: Giorgio Cervesi Ripa. Cu: Nicole Kehrberger (Medeea), Michele Andrei (Iason), Giuseppe Lanino și Emilio Vacca (fiii).

„Terorism” văzut de Felix Alexa la Constanța

Teatrul Național din Constanța și-a revenit: nu mai este național, este pur și simplu „de stat”, ca atâția ani la rând. Dar scena de la fostul *Fantasio*, spune chiar directorul artistic, regizorul Nicolae Militaru, nu e chiar cea mai potrivită pentru un teatru dramatic. De aceea, probabil, Felix Alexa a ales pentru spectacolul său cu piesa fraților ruși Vladimir și Oleg Presniakov, *Terorism...* scena. Nu doar pentru actori, ci și pentru spectatori. Așa că, iată-ne, duminică, 19 octombrie a.c., de la ora 19 și ceva, pe scena Teatrului de Stat, cu toții, dar nu de-a valma, actori și spectatori, în fața unor panouri de aeroport și cu sunetele insistente ale unor sirene, obișnuite în astfel de cazuri, în urechi. Astfel de cazuri nu se referă, de data asta, la teatru, cât la actele de terorism, reale sau presupuse.

Terorismul, par a ne spune autorii ruși și accentuează regia lui Felix Alexa, nu e numai ceea ce vine, neașteptat, din afara noastră pentru a ne tulbura sau chiar ucide în atâtea cazuri, ci și acele ascunse reacții din interiorul nostru, care ne scapă nu o dată în afară, împotriva semenilor noștri, trezind în ei uimirea și, chiar, consternarea. Teroriștii sunt și cei vânați pentru actele lor criminale și lașe, dar și mulți dintre semenii noștri, e drept, aceștia din urmă teroriști care se ignoră. Suntem terorizați de bombe puse pe aeroport sau în vreun bloc, dar și de bomba ascunsă, secretă chiar pentru posesorul ei, din subconștientul nostru. Pe acest dublu sens al unuia dintre cei mai actuali termeni ai tuturor limbilor de azi se construiește piesa fraților Presniakov, dramaturgi ruși, foarte jucați în lume, urmând în clasamentul respectiv lui Cehov. Sigur, de la frumoasele și avântatele declarații ale lui Verșinin, despre cât de buni și de frumoși sufletește vor fi oamenii peste două sute de ani nu au trecut încă cele două secole prevăzute, dar nu există niciun semn că prezicerile personajului din *Trei surori* ar fi pe